

звітний період, за який донараховано таку суму, але не більш як 50 % суми донарахованого єдиного внеску;

4) за неподання, несвоєчасне подання, подання не за встановленою формою звітності, передбаченої цим Законом, територіальним органом Пенсійного фонду накладається штраф у розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

5) за неналежне ведення бухгалтерської документації, на підставі якої нараховується єдиний внесок, накладається штраф у розмірі від 8 до 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

б) за несплату, неповну сплату або несвоєчасну сплату суми єдиного внеску одночасно з видачею сум виплат, на які нараховується єдиний внесок (авансових платежів), накладається штраф у розмірі 10 відсотків таких несплачених або несвоєчасно сплачених сум [1].

Література.

1. Закон України № 2464-VI „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування”. – Режим доступу: <http://salary.logicland.com.ua/content/zakon-ukrayini-2464-vi-pro-zbir-ta-oblik-yed-inogo-vnesku-na-zagalnoobov-yazkove-derzhavne-sot>.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 березня 2011 р. № 233 “Про затвердження Порядку проведення Пенсійним фондом України та його територіальними органами планових та позапланових перевірок платників єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування”. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

УДК 338.439.5:633.1

ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗЕРНОВОГО ВИРОБНИЦТВА

*Пилипенко К.А., к.е.н.,
Полтавська державна аграрна академія*

Висвітлено структуру конкурентоспроможного та ефективного розвитку зернового виробництва, вплив на нього процесів інтеграції та глобалізації. Обґрунтовано основні напрями підвищення ефективного та конкурентоспроможного розвитку зерновиробництва.

Deals with the structure of competitive and efficient development of grain production, influence of process integration and globalization. The main directions for increasing efficient and competitive development of grain production.

Постановка проблеми. Вдосконалення й подальше підвищення конкурентоспроможності зернового виробництва в Україні визначає низка об’єктивних чинників, які регулюють ринок зерна: нестабільність цін і доходів у зерновиробництві; конкурентне середовище в сільському господарстві;

нестабільність розвитку, істотне коливання урожайності, валових зборів і державних ресурсів зерна за роками. А також низька привабливість інвестування аграрного виробництва; ризикованість; різноманітність природно-кліматичних умов; потреби екологізації сільського господарства, проведення наукових досліджень, страхування сільськогосподарської діяльності; особливості формування соціальної інфраструктури села, необхідність державного протекціонізму на зовнішніх та внутрішніх ринках тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виробничо-економічні проблеми виробництва та реалізації зерна, функціонування зернового ринку є об'єктом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, а саме: Бойка В.І, Ганганова В.І., Кваші С.М., Кобути І.В., Лобаса М.Г., Макаренка П.М., Маліка М.Й., Мармуль Л.О., Ніколаєвої З.П., Саблука П.Т., Сайка В.Ф., Ситника В.П., Худолій Л.М., Шпичака О.М., Щура М.І. та інших.

Постановка завдання. Перелічені вище чинники негативно впливають на стабільність виробництва зернового господарства, обсяги попиту і пропозиції, рівень їх споживання та асортимент. Тому, на наш погляд, основною метою вдосконалення структури зерновиробництва є доповнення важелів та інструментів ринкового механізму в цій галузі. А також необхідно створити умови для зерновиробників щодо пом'якшення несприятливих соціально-економічних наслідків їх діяльності в умовах несприятливих природно-кліматичних умов та мінливої ринкової кон'юнктури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток економічної системи кожної країни полягає у створенні життєвих благ та наданні послуг забезпечення їх життєдіяльності. Основним фактором ефективного функціонування виступає ринкова система, яка є ланкою економічної системи. Її особливістю є те, що на даному етапі розвитку для вирішення економічних проблем вона залишається найбільш ефективною і гнучкою. Досвід довів, що сучасна ринкова система, краще ніж інші пристосована для використання досягнень науково-технічного прогресу, інтенсифікації виробництва і, кінець кінцем, для більш повного задоволення потреб суспільства [1].

Україна є одним з найбільших виробників зерна в Європі, збираючи щорічно 35,0-40,0 млн. т. Крім того, за останні десять років країна перетворилась у найбільшого експортера зерна в регіоні. Зернове господарство відіграє важливу роль в аграрному секторі України, забезпечуючи стабільне постачання населення хлібом і хлібобулочними виробами, а також сировиною для промислової переробки. Виробництво продукції зернових культур має важливе місце у сільськогосподарському виробництві. Зернові займають найвищу питому вагу в структурі посівних площ та валових зборів продукції серед інших сільськогосподарських культур. Це можна пояснити їх винятковим значенням та різнобічним використанням.

Виробництво, переробка і експорт зерна в Україні дають суттєві грошові надходження до бюджету і є важливими сферами працевлаштування населення країни. Крім того, зернова галузь країни має суттєвий потенціал розвитку, пов'язаний, перш за все, з наявністю багатих земельних ресурсів і достатньої кількості кваліфікованої робочої сили. На сьогоднішній день потен-

ціал зернової галузі України оцінюється в 80-100 млн. т щорічного виробництва зерна і олійних культур. Цей фундаментальний фактор привертає до себе увагу великої кількості науковців та практиків, як всередині країни, так і за кордоном, і потребує подальшого поглибленого вивчення.

До складу зерновиробництва належать селекція та насінництво зернових культур, виробництво зерна, заготівля, борошномельна, круп'яна, комбікормова, макаронна та хлібопекарська промисловість, технічна переробка зерна на спирт, крохмаль, солод, а також виробництво спеціалізованої техніки. На основі узагальнення складових елементів зернової галузі розроблена відповідна схема функціонування зерновиробництва в Україні (рис. 1).

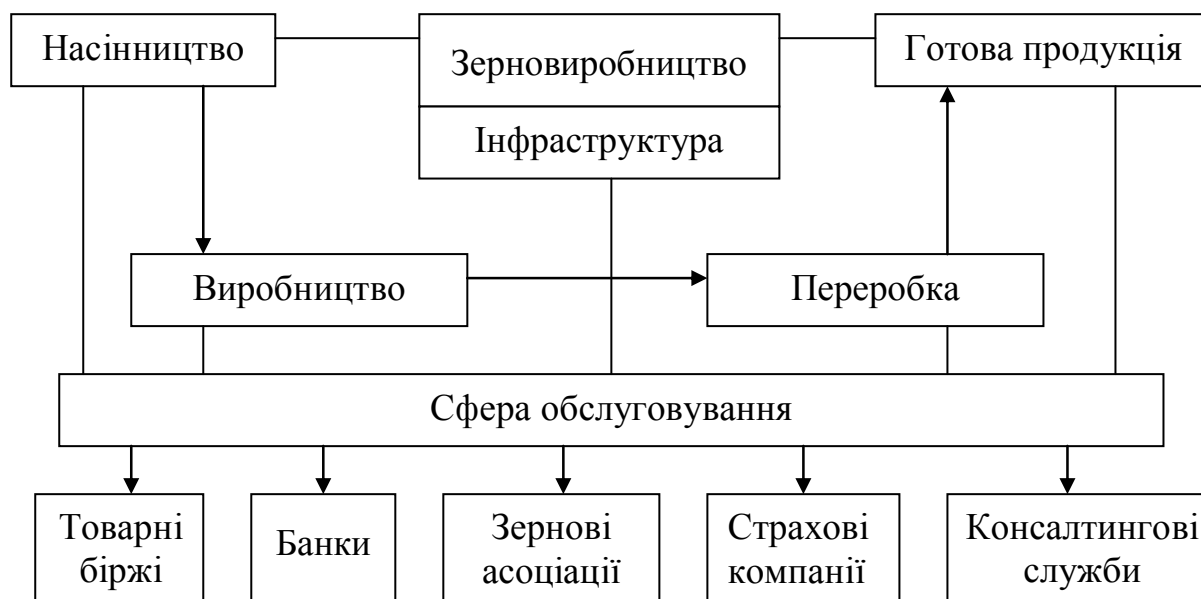

Рис. 1. Схема функціонування зерновиробництва в Україні

Структура галузі зерновиробництва визначається комплексом факторів (природні умови і ресурси, виробничий потенціал, попит і пропозиція на внутрішньому та зовнішньому зернових ринках, рівень менеджменту аграрних підприємств та галузі, для економічних складників ринкового механізму господарювання (системи ціноутворення, оподаткування, митної політики, кредитування), державного регулювання та підтримки). У вузькому розумінні вона представлена підгалуззями відповідно до зернових культур: виробництво пшениці, жита, ячменю, вівса, кукурудзи на зерно та круп'яних культур (гречки, проса). У широкому розумінні у галузі виробництва зерна доцільно виділяти функціональні види діяльності: селекцію та насінництво, власне виробництво зернових та круп'яних культур, їх зберігання, первинну доробку та реалізацію. Організаційно структура зерновиробництва представлена державними кооперативними та приватними підприємствами й організаціями, різними за організаційно-правовими формами, повнотою технологічних процесів, фінансовою стійкістю, прибутковістю, розмірами.

Структура зерновиробництва може розглядатися не лише як цілісне утворення, але і як сукупність певних ринків, які виконують суб'єкти ринко-

вого середовища. Це, зокрема, первинний ринок зерна (ринок, на якому зерно реалізується безпосередньо виробниками), ринок зберігання зерна, ринок переробки зерна. За тим же принципом здійснює розподіл суб'єктів даного ринку Кваша С.М. [3]. Вона виділяє в окремі групи лише суб'єктів-покупців та суб'єктів-продавців. До цих груп відносяться: товаровиробники зерна, комерційні структури та сервісні підприємства, заготівельні підприємства системи ДАК „Хліб України”, державні органи. На нашу думку, недоліком такого розподілу є те, що в ній не враховано діяльність таких суб'єктів як підприємства по зберіганню зерна, а також посередників, які здійснюють операції із зерном від імені власника без отримання права власності на нього.

Базою формування зернової галузі є зернове господарство, розвиток якого залежить, передусім, від насінництва, котре в Україні представлено науково-дослідними інститутами, дослідними станціями, насінневими підприємствами та насінневими заводами, що забезпечують зернове господарство новими сортами та гібридами культур. Особлива роль належить науково-дослідним установам у створенні високопродуктивних, адаптованих до конкретних ґрунтово-кліматичних умов, сортів і гетерозисних гібридів сільськогосподарських культур, розроблені системи заходів їхнього захисту від шкідників, хвороб і бур'янів, запровадження нових ресурсощадливих технологій та їх елементів [2].

На сьогоднішній день у зерновиробництві країни створено безліч організацій та об'єднань, тобто зернових компаній, але жодна не є однорідними утвореннями. Вони відрізняються між собою за ступенем спеціалізації, за ступенем наявності основних ланок технологічного ланцюга "від сировини - до кінцевого продукту". На нашу думку, необхідно виділити критерії, за якими будуть класифікуватися зернові компанії, а саме: за рівнем спеціалізації зернових технологій; за ступенем охоплення "від виробника сировини до кінцевого продукту"; за наявністю у складі зернового виробництва сільськогосподарських підприємств.

В Україні є всі ресурси для вирощування зернових культур, а саме: сприятливі ґрунтово-кліматичні умови, вигідне геополітичне та територіально-економічне розміщення, працьовите населення та кваліфіковані кадри. При цьому за розмірами посівних площ зернових культур Україна посідає серед зарубіжних країн 6 - 7, а за виробництвом зерна на одну особу – 5-6 місце.

Зернова галузь є базою та джерелом сталого розвитку більшості галузей агропромислового комплексу та основою аграрного експорту. Вона є стратегічною галуззю економіки держави, її функціонування визначає обсяги, пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення країни, зокрема продуктів переробки зерна і продукції тваринництва. А також формує істотну частку доходів сільськогосподарських виробників, визначає стан і тенденції розвитку сільських територій, формує валютні доходи держави за рахунок експорту. Таке становище збережеться, оскільки на світових продовольчих ринках спостерігається дефіцит зернової продукції.

Для ефективного та конкурентоспроможного ведення зернового виробництва необхідним є: застосування різноманітних методів і важелів управління процесами реорганізації; здійснення реструктуризації і сегментизації виробництва; інвестування фінансових, матеріально-технічних ресурсів у різноманітні виробництва; кооперування й інтегрування фінансових та матеріально-технічних зусиль як по горизонталі, так і по вертикалі. Ми вважаємо, що основними важелями впливу владних структур на зерновиробництво є: ціни, кредитні ставки, банківський відсоток, дотації і компенсації, субсидії, застосування податків і податкових пільг, стандартизація і сертифікація продукції згідно з міжнародними вимогами, забезпечення екологічної безпеки та раціонального використання природних ресурсів, митні умови експорту.

Загальнодержавне значення у вирішенні цієї проблеми має державна програма: „Розвиток зерновиробництва в Україні до 2015 р.". Головна мета якої – збільшення валового виробництва зерна та покращення його якості; підтримка розвитку інших галузей аграрного сектор економіки; сприяння подальшому підвищенню культури землеробства досягти валового виробництва зерна у 2015 р. до 50 млн. т. Держава повинна бути активним учасником аграрного ринку як покупець зернових культур та продуктів їх переробки, регулюючи баланс обсягів виробництва та споживання. Особливо на сьогоднішній день, в умовах дії глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Висновки. Удосконалення державного регулювання галузі зерновиробництва пов'язане насамперед із залученням у зерновий сектор України національних та іноземних інвестицій, шляхом: створення стабільних і прозорих умов господарювання; удосконалення та приведення у відповідність до вимог Світової організації торгівлі та потреб ринку законодавства України. Зокрема, важливе значення для структури зерновиробництва має постійна підтримка дієздатного стану ринкового механізму в цій галузі, пом'якшення несприятливих соціально-економічних наслідків його функціонування для виробників зерна в умовах мінливої ринкової кон'юнктури.

Результатами дослідження встановлено, що основними важелями впливу державних органів на ринок зерна можуть бути такі важелі і стимули, як: ціни, кредитні ставки, банківський відсоток, дотації і компенсації, субсидії, застосування податків і податкових пільг, стандартизація і сертифікація продукції згідно з міжнародними вимогами, забезпечення екологічної безпеки та раціонального використання природних ресурсів. Для підвищення конкурентоспроможності галузі нами визначено шляхи, за якими буде здійснено збільшення обсягів виробництва зерна: інтенсивне ведення галузі зерновиробництва; підвищення урожайності зернових культур; вдосконалення землекористування та структури посівів, заходи покращення обробітку ґрунту та внесення до них мінеральних добрив; оснащення господарств технікою та освоєння нових ресурсозаощадних технологій; впровадження нових сучасних сортів і гібридів та ін.

Література:

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: [підручник] / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.

2. Дідівська Л.І. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / Л. І. Дідівська, Л.С. Головка ; 5-те вид. – К. : Знання, 2006. – Вип.5. – 213 с.

3. Кваша С.М. Конкурентоспроможність вітчизняної сільськогосподарської продукції на світовому аграрному ринку / С.М. Кваша, Н.Є. Голомша // Економіка АПК. – 2006. – № 5. – С. 99–104.

УДК 338.436:346.12

АГРОПРОМИСЛОВА ІНТЕГРАЦІЯ: ВИДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ

*Пілявський В.І., здобувач,
Полтавська державна аграрна академія*

Розглянуто основні види та організаційно-правові структури агропромислової інтеграції. Узагальнення досвіду формування і функціонування інтегрованих структур в АПК. Визначено основні ознаки вертикальних інтегрованих агроформувань.

The main types of organizational and legal structure of agricultural integration. To summarize the experience of formation and functioning of the integrated structures in agriculture. The main features of vertically integrated agricultural enterprises.

Постановка проблеми. З кількісним зростанням агропромислових формувань – агропромислових підприємств, агрофірм, агроконсорціумів тощо створюється конкурентне середовище в сфері переробки сільськогосподарської продукції, яке змушує учасників агропромислового виробництва виробляти якісніші продовольчі товари з конкурентоспроможною ціною.

Взаємна матеріальна зацікавленість усіх учасників регіональних і господарських організаційних форм агропромислової інтеграції в досягненні високих кінцевих результатів, з одного боку, і кожного з них у зростанні масштабів та ефективності виробництва свого виду діяльності, з іншого, стає тією рушійною силою, яка створює необхідне економічне середовище для ширшого впровадження у виробництво найновіших досягнень науки і передової практики, економічно спонукає забезпечувати пропорційний розвиток сільського господарства і переробної промисловості, бази зберігання продукції та її реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній літературі цим питанням приділяється увага таких провідних економістів, як Ю.О. Нестерчук, П.Т. Саблук, Г.В. Савицька, В.П. Ситник, О.Г. Шпикуляк, Б.А. Черняков, М.Д. Янків, але окремі теоретичні аспекти цієї проблеми потребують ґрунтовнішого опрацювання.